

metin
yegin

öyküleri

dih

www.dih.com.tr

“Anlattıklarımın hepsi gerçek çünkü ben uydurdum.”

Boris Vian

S

Onun en çok ellerini hatırlarım. Bir gün kapı açıldı, Hasan Amca'yla birlikte içeri girdiler. Babamın elini öpmek için şöyle bir kavradı. Bulduğum yerden yani ellerin on santim kadar altından yüzümü kaldırıp baktığımda, babamın bütün elini onun parmakları arasında güçlkle seçebildim. Babamın elleri ki bütün baba elleri gibi çok büyüktü ama gerçekten büyüktü. Yine bulduğum yerden rahatlıkla görebildiğim nargile marpucunu artık tamamıyla göremez oldum. Nargile marpucu benim için önemliydi çünkü onu benden zorla ayırdıkları emzik yerine koyuyor, ne zaman fırsat bulsam ağzıma sokuyordum. Babamın ellerini ve nargile marpucunu yok eden eller geldikleri gibi geri çekilirken şöyle bir başıma uğrayıp saçlarımı okşadılar. Bir yandan da saçlarımın temizliğini kontrol ettiler. Saçlarım bitli miydi bilmiyorum ve annem bunu duysa küser ama ben her zaman Suzan'dan önce saçlarımın bitli olduğunu düşünürdüm. Daha doğrusu böyle bir efsane hoşuma gidiyor. "Çocuklar biliyor musunuz? O bitler öyle bir tatlı kaşındırır öyle bir tatlı kaşındırır ki," diye sanki kutuplarda bir ayı ile karşılaşmış serüvenciler gibi yıllarca herkese anlatıp durdum. Hemen bir gün sonra Suzan biz dört kardeşi banyo kazanının önünde diziverdiğinde, ben hala gözlerimi ellerinden ayıramamıştım. Kazan öyle bir kaynıyordu ki lokomotif falan beklemeden yol alıp gide-

cek gibiydi. Deęil bitler, kumral kalorifer böcekleri bile bu sıcaklığa dayanamayıp çoktan çekip giderlerdi. Bizim bitler de çekip gittiler – ya da aslında hiç yoktular– ama biz korkudan olduğumuz yerde çakılı kalıp, korkunç ve mübarek elleriyle Suzan'ın iri tahta parçalarını kibrit çöpü gibi kırıp kazana dolduruşunu izliyorduk. Kazanın içindeki her nasılsa buharlaşmamış kaynar sular başımızın üstünden boca edildiğinde de hareket edemedik. Ölü yıkayıcılarını imrendirecek titizlikteki bu yıkama eylemi karşısında, biz dört kardeş ellerin denetiminden bir türlü kurtulamadık. Her sağa sola kaçışımızda eller başımızın üzerinde belirip bizi hizaya soktu.

O günden sonra Suzan ve elleri uzun bir süre bizimle birlikteydi. Haminne'nin odasıyla Cazcı Nedim Abiler'in odasının arasındaki mutfak koridorunda Hasan Amca'yla birlikte yattıklarını düşünüyordum. Aslında hiç onu yatarken görmedim ama –daha sonra okullarda da öğretildiği gibi– herkesin yatması gerektiği kanaatindeydim. Sabahları uyandığım da ahşap evin merdivenlerinden sessizce yukarı fırlamaya çalışırdım. Ne kadar sessiz olursam olayım arka odada kalan basımevci İhsan Amca'nın kızı Gülnaz'dan kurtulamazdım. O da peşime takılır, birlikte yukarı çıkarken bir kat üstteki yakın geleceğimizin tırnak kontrolcüsü, bit tespit edicisi sekizinci ilkokul müdürü Remzi Baransel Amcaların odalarının önünden sürünerek geçerdik. Hangi saatte çıkarsak çı-

kalım, Suzan'ı her zaman sıcak zencefilli stlaçlarla bizi bekler vaziyette bulurduk. Biz stlaçları yerken o, tel dolaptaki kavrulmuş kıymadan bir parça çıkarıp ocaktaki tarhananın içine katar, diğere parçasının içine ince ince soğanlar doğrayıp üzerine yumurtaları kırıldığında, yumurtalar kavrulmuş kıymaların üstünde daha dağılma fırsatı bulmadan diğere ocaktaki tarhanayı karıştırırdı. Bu arada çayı demler, üstümüzü düzeltir, soba için odunları parçalardı. Ateş ütüsünün içine kor kor olmuş kömürlerden doldurup o sürat içerisinde zorlukla seçebildiğim babamın iç yeleşini ütülerdi. Biz zencefil tadını damağımızda dolaştırarak dolaştırarak stlacı bitirdiğimizde bakır kaplar elimizden uçuverir, kalaylandığı ilk günden daha parlak bir şekilde raflardaki yerini alırdı.

Biraz sonra Haminne'nin ziyaretçileri gelmeye başladılar. Süleymaniye'nin dar sokaklarındaki ahşap evlerinin odalarından kocalarını, babalarını işyerlerine, Beyazıt'taki kahvehanelere gönderen kadınlar, kızlar, Suzan'ın yeni sildiği dar merdivenlerden oflaya oflaya çıkar, odanın ortasındaki –yine Suzan'ın yaktığı– homurdanarak yanan sobanın başına toplanırlardı. Adile Hanım Teyze gelirdi. Remziye Hanım Teyze gelirdi. Hâkim beyin karısı teyze gelirdi. Hatta bazen solda, Bozdoğan Kemerinin hemen yanında oturan mebusun karısı da gelirdi. O, teyze değildi. Mebusun karısıydı. Evde kalmış kızlar, kalmaya yakın kızlar ya da ilerde biz de kalabiliriz korkusu öğretilecek

kızlar gelirdi. Hepsi Haminne'nin etrafında dizilirdi. Haminne pencereden uzattığı iple üç kat alttaki kapının kontrolünü elinde tutar, kapıyı istediğine açar, istemediğine açmazdı. Suzan herkese köpüklü kahveler taşırdı. Hangi arada yaptığını göremediğim, içleri naneli çökelekle dolu börekler sunardı. Üstüne içilen demli çaylar, kahvelerin köpükleri fincanların kenarındaki bu köy çökeleğinin izlerini engelleyemezdi. Ama Haminne fallarına bakarken bu izlerin arasından bile geleceklerini seçer, kimin kısmetinin hayırlı olup olmadığını anlardı. Çoğunu zaten kendisi evlendirmiş ya da evlendirecek olduğundan bu konuda hemen hemen hiç yanılmazdı. Evde kalmış kızların baş ağrıları, adet sancıları için otlar önerir onların İstanbul'da hangi aktarda olduğunu eklerdi. Eğer aktarda bitmişse nereden toplanabileceğini söylerdi. Bu otları toplarlarken, bu çeşit baş ağrılarının ömürleri boyunca geçmesini sağlayacak birilerine rastlamaları onları hiç şaşırtmaz, her nedense rastlanılan kişi bir yerlerden birilerinin tanıdıkları çıkardı. Eve el öpmeye getirilen damat adaylarıyla konuşur, onları ölçer biçerdi. "Akşama balık yapalım," derdi. "Kızım Suzan git istavrit al. Unutma uzun, küçük ve ince olan istavrittir." Sonra damat adayına döner, yüzünü incelerdi. Eğer aday buna hiç ses çıkarmazsa kaybederdi. O çıkar çıkmaz, "Yok kızım!" derdi, "Bu adam yaramaz, bu adam ya cahil ya sümsüğün biri, hayatınız boyunca ezilip gidirsiniz bu herif

sesini bile çıkarmaz.” Yok, damat adayı “Uzun, küçük ve ince olan hamsidir, istavrit yassı ve biraz daha büyük olandır,” derse Haminne adaya şöyle yukardan küçültücü bir bakış atar ve devam ederdi. “Kaç yaşındaydın sen evladım?” ve daha cevap vermesine fırsat vermeden sanki ilk kez söylüyormuş gibi söylediğini tekrar ederdi. “Küçük ve ince olan istavrittir.” Aday bu sırada tartışmaya devam ederse yine kaybederdi. “Bu herif iddiacı, hırslı, dediğim dedik. Çok çekersin.” Aday böylelikle tarihe karıştırdı. Gelin adayı da baş ağrısına karşı bir süre daha Haminne’nin ilaçlarıyla kendini avuturdu.

Sonra Vasfiye Hanım Teyze gelirdi. Haminne’nin yanındaki yerine oturur oturmaz, Suzan sırtına hemen yastık koyardı. Bu esnada, Vasfiye Hanım Teyze’nin kaybettiği zamanlarda sunulan tüm ikramlar Suzan tarafından peşe peşe getirilir, o da sırasını beklerdi. Haminne ne zaman müsaade ederse bütün yüzler Vasfiye Hanım Teyze’ye dönerdi.

Haminne, “Ee nasılsın Vasfiye?” der demez o da anlatmaya başlardı.

“Önce İngrid geldi sokaktan. Üstünde bizim Atiye’nin puanlı eteğinin kırmızısı, diz kapaklarının altına kadar çekilmiş çorapları...”

“Ayy Vasfiye Abla, Rüzgârlıbayır’daki çoraplardan mı?”

“Yok yok, Kasablanka’daki Alman kadının-kiler gibi. Sonra Clark yolun başından doğru gelir bir clark çeker, bir clark çeker...”

Bunun üstüne uzun bir “Ah!” çekerdi Adile Hanım Teyze. “Ahh, ah! Şu adamla bir yat-mazsam vallahi de billahi de gözüm açık gidi-cem.”

Sonra Vasfiye Hanım Teyze ballandıra bal-landıra anlatmaya devam ederdi. Hepsi birden ağlar, hepsi birden mutlu olurdu. Hâkim beyin karısı bir yandan gözlerindeki yaşları silerken, “Ben de bizim beyle aynı filme gittim ama bu kadar güzel değildi,” derdi. Film biter bitmez, “Hadi bi daha anlat Vasfiye. Hadi bi daha, bi daha,” diye tutturlardı. Vasfiye Hanım Teyze filmi bir daha anlatmaya başlar ve her seferinde bir başka, her seferinde daha güzel anlatırdı. Yalnız bu anlarda Suzan’ın durduğunu görürdüm. Kapının yanına ilişir, herkesten daha fazla ağlayıp, daha fazla mutlu olurdu. Kocaman elleriyle güzel gözlerindeki yaşları silmeye çalışırdı ama her şeyi yapabilen eller buna karşı çaresiz kalırlardı. Mutluluktan gülerken gözleri sanki zencefil tadındaydı. Film biter bitmez hemen hareketlenir, biraz kuruyabilme şansı yakalamış kahve taveleri dolu fincanları hızla toparlar, kırılmış odun parçalarıyla sobayı canlandırırır. Sıcak suyla sabunlanmış bezlerle ağızlarımızın kenarındaki börek parçalarını silerdi. Gözlerindeki mutluluk zencefillerini de yine sütlaçlarına iade ederdi.

Bazen akşamları Gülnaz’ı atlatıp yukarı çıkar, o günün zencefilli sütlaçlarından arta kalıp

kalmadığını kontrol ederdim. Suzan banyoda eteklerini dizlerine kadar sıyırmış çamaşır tokmaklarken bana şöyle bir bakar mıydı bilemem ama ben yalnızca ellerini görürdüm ve ellerinin içindeki tokmağın inip kalktığı çamaşırı. Kaynar suyun altında yumuşamış çamaşırı görünce banyodaki halimiz aklıma gelir, her tarafımı ateş basardı. Elleri yerinden kalkar, benim için sakladığı zencefilli sütlacı önüme verirdi. Bu sırada içerdeki odada, orkestrada trampet çalan Cazcı Nedim Abi ile karısı Münevver Abla'nın bu akşam yatağı kim serecek kavgası başlar, benim üçüncü kaşığım ile altıncı kaşığım arasında odaya girip onlar için yatağı yapardı. Nedim Abi ile Münevver Abla, Suzan'ın yatağı kimin yerine yaptığı kavgasına devam ederken, ben onun elleri altında yumuşayan çamaşırlara acıya acıya zencefilli sütlacımı yerdim.

Gürültü biraz artınca sekizinci ilkokul müdürü Remzi Baransel Amca, “Çalışamıyorum biraz susun,” diye bağırırdı. Onun çocuk dergilerine notalı çocuk şarkıları yazmasına zaten sinir olan Nedim Abi hemen trampet çalmaya başlar eğer tartışma uzarsa, kendisinin çaldığı bir çingene parçasını ulusal bir çocuk marşı olarak kendi bestesi diye dergilerde yayınladığını herkese söyleyeceğini bağırıp dururdu. Haminne'nin bastonunun üç kez yere vurmaıyla birlikte bütün tartışma, sütlac ve çamaşır biterdi. Suzan bu sefer çamaşır sularıyla yerleri ovmaya başlardı.

~

CE

Motorun gelmesini bekliyorduk. Güneş iyice yükselmeye başlamıştı. İskelenin halat bağlanana yerinin üstüne çöktüm. Heybeli'nin arka yüzünü seyretmeye başladım. Ağaçlar kıyıya kadar iniyor, balıkçı motorları kıyıya yaklaştıkça sanki ağaçlara tırmanacaklarmış gibi görünüyordu. Denize henüz güneş sızmaya başlamamıştı. Elinde tüfeği ile bir asker gelip önümde durdu. Balıkçı kayıkları onun arkasında kaldılar. Yerimden kalkıp denize doğru ilerledim. Orada duran birkaç kişi hemen uzaklaştı. Denizle arama asker giremeyecek bir yere gelip balıkçıları kaldığım yerden seyretmeye devam ettim. Oltalar denize sallanıyor, dışarı çıkarken boğazına saplanmış iğnelerle balıklar güneşte şöyle bir parlayıp sandala çekiliyorlardı. Balıkçı boğazının parçalanmasına aldırmaksızın hızla iğneleri söküp yenileri için denize sallandırıyor. Bir motor sesi duydum. Denize titrer gibi bakan birkaç kravatlı adamla beraber gelenin beklediğimiz olmadığını anladığımızda hayal kırıklığına uğradık.

Karaköy'e iner inmez sahile gidip balık almalıydım, yeni tuttukları olta balıklarından. Elim cebime attım. Yeni basılmış olduğu kâğıdından belli olan banknotlara değince alışveriş listesini uzatmaya başladım. Birkaç da kıvrıkcık almalı. Tabi bir de rakı. Biraz daha

listeyi uzatmayı düşünürken birden o kadar param yokmuş gibi geldi. Denize iyice yaklaşmış cebimden çıkarıp şöyle bir baktım. Yeni resimli yeni imzalı paralardandı. Paradan, balıktan ya da rakıdandı herhalde yüzüme bir gülümse oturdu. Dönüp motorun geleceği yöne doğru baktım. Kravatlı adamlardan biri suratıma öyle bir baktı ki gülümsememi, balık ve rakıyı öbür sahile erteledim.

Motor yaklaşmaya başladı. Birkaç subayla beraber savcı beyin geldiğini gördüm. Şapkamı çıkardım. O dönüp bakmadı bile. Öbür uçta duran kravatlı adamlar da hiç dönüp onlara bakmadılar. Askerler subayların gelmesi üzerine hazır ola geçtiler. Subaylardan bir tanesi “rahat” diye mırıldandı. Yandakilerle bir konuşmaya başladı. İki grup arada bir birbirlerine doğru baktıklarında bir sessizlik oluyordu ama savcı beyler pek de neşesiz değildi. Ben ise hangi tarafa dönsem terslenir gibi olduğumdan denize bakmaya devam ettim. Ama ne olur olmaz diye yine de şapkamı giymedim.

Aslında alışıktım. Çingene olduğum için küçüklüğümünden beri bu bakışları iyi bilirim. Ben akşamı düşünmeye devam ettim. Balığın yanına bir de cigaralık ayarlarınız diye düşündüm. Sanki kokusu burnuma geldi. Zaten kahvede bugün beni beklerler. Mutlaka bir kayıntı isterler. Motor yanaştı. Askerler, subaylarla savcıya dalgadan sallanan kayığı tuttular. Diğerleri kendileri atladı. Ben herkesin binmesini bekleyip sonra tekneye bindim. Herkes öne doğru

gitti. Dışarıya oturup bir sigara tütürmeye başladım. Onlar içeri girip başka yer olmadığı için karşılıklı oturdular. Birbirleriyle ateş alış-verişi yaptılar. Gidip yanlarına oturacaktım. Vazgeçtim. Kravatlı adamlardan biri dışarı çıktı. Tam yanıma doğru gelirken orda olduğumu fark edip öbür tarafa yöneldi. Büyük bir dalga onu baştan aşağı ıslattı. Neredeyse denize çekecek diye uzanıp sırtından doğru yakaladım. Yüzünü çevirip baktı. Sırılsıklam olmasına rağmen yüzündeki tiksinti silinmemişti. Onu yakaladığım için pişman oldum. O benim tarafımdan yakalandığı için pişman oldu. Savcı Bey gelip paltosunu sırtına koydu. Adam ona teşekkür etti. Ben ıslanmış ellerimle, ıslanmış sigaramla orda kaldım.

Adadan iyice uzaklaştık. Rüzgârın taşıdığı dalgalardan iyice ıslandım. İçeri girdiğimden kenarda oturan askerin yanına yaklaştım. Asker ileri doğru çekildi. Bacaklarımı uzatıp oturdum. Ama savcı beyden korkum yüzünden hala şapkamı elimde tutuyordum. Bizim ufaklığı, son numarayı düşündüm. Savcı gibi söz sahibi olmasını isterdim. Şöyle uzun cüppesiyle mahalleye bir geldi mi, ne havamız olurdu. Mahallede hırsızlar, cepçiler hepsi el pençe dururdu. Nerede. Galiba deniz tuttu beni. Yoksa baba mesleklerini ona devredip gidecektik.

Tekne kıyıya yaklaştı. Kalabalık bir grup, teknenin yanaşacağı yerde bekliyordu. Ben köprü üzerindeki balıkçılara baktım. Yakalanmış balıkların, kursaklarındaki küçük yem

uğruna peş peşe misinanın ucunda sallanmalarını seyrettim. Deniz kenarına dizilmiş seyyar satıcılardaki yeni yıkanmış kıvırcık salatalar, rokalar iştahımı açtı. Rakı yine aklıma geldi ve yine paralarımı kontrol ettim. Biraz ıslanmışlardı ama yerindeydiler. Kıyıya vardık. Bizle birlikte gelen büyük dalga, kıyıda fotoğraf makineleriyle bekleyen büyük kalabalığı boydan boya ıslattı. Teknedekiler birbirleriyle başlarını sallayarak vedalaştılar. Sonra benim önümden geçerken hepsi tiksintiyle baktı. Savcı bey geçerken ayağı kalktım, en aşığılayıcı bakış onundu. Arkasını dönüp demin ıslanan kravatlı adama, “Avukat bey hoşça kalın!” dedi. Dışarı çıktığında onlarca fotoğraf makinesi üstünde patladı. Avukatın etrafına da bir o kadar gazeteci toplanmıştı. Ben yavaşça kıyıya indim. Elime teknenin bir halatını alıp kıyıdaki babaya güzel bir düğüm atıp bir kez daha bağladım.

Balık, kıvırcık ve rakı almaya köprüye doğru gittim. Nasıl olsa param vardı. Bu sabah para kazanmak için bir başbakan astım.

~